

מסורת הש"ס

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

קד.

עין משפט
נר מצוה

א נמי פכ"ט מהל' שבת
ה' י' טו"ע א"ח סי'
תל' סעי' א':
ב ב מ"י פכ"ט מהל'
שבת ה' ג' טו"ר א"ח
סי' רל"ט:

רבינו חננאל

ואקשינן והא מר ארבעה
הוא דאמר וליתנהו לא
תלת ולא שבע, ואמר
לחור תלת קאמנא אבל
בין יום השביעי לששת
ימי המעשה מעין חתימה
היא, דאמר שמואל כל
הברכות צריך לומר מעין
חתימתן סמוך לחתימתן,
וקי"ל כותיה פומבדיתאי
אמר מעין פתיחתן סמוך
לחתימתן, איכא ביניהו
יום טוב שחל להיות אחר
שבת, דחתימתן בין קדש
לקדש, מאן דאמר מעין
חתימתן סמוך לחתימתן,
צריך לומר בין קדושת
שבת לקדושת יום טוב
הבדלה, מאן דאמר מעין
פתיחתן סמוך לחתימתן
לא צריך, אמר רבי יוחנן,
בגן של קדושים אומרין
הבדלה אחת, ומאי אינון
ר' מנחם בר סימאי,
ואמאי קרי ליה בגן
של קדושים, דלא אסתכל
מימיו בצורתא דזוזא,
הגנו העם לומר שלש
הבדלות, חנניה אומר
אחת, ולית הלכתא כותיה.
המבדיל צריך שיאמר מעין
הבדלות שבתורה.

ומר לא תלת אמר ולא שבע אמר.^א ומסתמא או ג' או ו' תיקנו
כנגד שום דבר שלא לפחות או להוסיף כדלמך בהתכלת
(מנחות דף נ"ט.) לא יפחות מו' כנגד ו' רקיעים והמוסיף לא יוסיף על י"ג
כנגד ו' רקיעים וששה אוריים: **מאי** ביניהו. דרוז הברכות
הפתיחה והחתימה מעין אחד:

בעי למימר בין קדושת שבת
לקדושת יום טוב הבדלה.
שאל ר' אפרים את ר"ת למה
נהגו העולם להוסיף ולומר זאת
יום השביעי משעת ימי המעשה
קדשת הבדלה וקדשת את עמך
ישראל בקדושך^ב דלן זה לא מעין
פתיחה ולא מעין חתימה והשיב לו
ר"ת משום תצית היום האריכו
כדי לומר פעם אחת מעין ו'
הבדלות. בין קדוש לחול אחד.
בין אור לחשך ג'. בין יום השביעי לששת
ימי המעשה ד'. בין קדושת שבת
לקדושת י"ט הבדלה. פירוש שבי"ט
שרי מיד דלכול נפש. ואת יום
השביעי משעת ימי המעשה קדשת
היינו חולו של מועד דשרי דבר
האזוד וצנצנת אסור. זה חלוק
שבת מ"ט והיא הבדלה אחת הרי
ה' הבדלה וקדשת את עמך ישראל
בקדושך שתי הבדלות בין כהנים
ליום וישראלים ו' והיו מעין חתימה
דבין קדש לקדש:

מיתבי אומרים הבדלות ב'.
הוא מלי לאמרי מרבי
יהודה הנשיא דלעיל אלא דניחא
ליה למיפך מברייתא:

דלא מסתבא בצורתא דזוזא.
ארכי מנחם קאי^ג דלמך
צמועד קטן צפרכ צמרא (דף כה):
כי קא ניחא נפשיה דר' מנחם צר
רבי סמאי אישמונו כל ילמנאי
והו' למיחלליא פירוש חלקים בלא
זורה^ד ותולה קדושתו באזני שגם
אזני היה קדוש^ה: **בין** יום
השביעי לששת ימי המעשה מעין
חתימה היא. ה"ג הוה מלי למיפך
הא לא כתיבא והא דלא קתני לה
לצסוף פירש רש"ס דשגאה אחר
ג' הבדלות דכשאינו אומר רק
ג' הבדלות הו"א סמוך לחתימה
ואם תאמר לר' יוסי צרבי יהודה
ולר' דחממי מקדש ישראל הכי
הו"א מעין חתימה אדרבה כהנים
וליום וישראלים היו טפי מעין
חתימה ויש לומר דבין יום השביעי
לששת ימי המעשה היו ספיר מעין
חתימה^ו שקדשנו הקצ"ה צמנאמי
ונתן לנו את השבת אבל כהנים
ליום וישראלים לא הזכיר ישראל
אלא להקל שקלים בקדושן מכהנים
וליום ולא היו מעין חתימה:
ולית

אביי ואיתימא רב יוסף אהא דרב תנא משמיה דרבי יהושע בן חנניא כל
החותם מקדש ישראל והמבדיל בין קדוש לחול מאריכין לו ימיו ושותויו
ולית

ובדל בין הקדש והחול וצין הטמא וצין הטעורס) ויבדל אלהים בין האור וצין השחך^ז ויבדל בין
המים וגומר^ח ואבדיל אתכם מן העמים (ויקרא כ.). אבל הבדלה דשבת לא כתיבא דמעין חתימה חשיבא לקמן ולאו ממנינא הוה והאי דלא חשיב לה
לצסוף משום דלגבי שלש קתני לה דכי לא עבד אלא שלש הבדלות קאמר לה סמוך לחתימה: בין יום אדרבה. לקמן מסמי לה מברייתא:
בין כהנים וליום וישראלים גרסינן. ולקמן מפרש ליה: מקדש ישראל. מכל עולמו שיער לא קדש אלא ישראל ולפי פירוש זה שייכא חתימה
זו צמנאמי שבת: מעין חתימה היא. דקאמרת וחותם צמרא צמרא והיא לה בין יום השביעי לששת ימי המעשה מעין חתימה וצנצרו להו
משעבה: רב אמר מקדש ישראל. כר' יוסי צר' יהודה: ושמואל אמר המבדיל בין קדש לחול. שמואל לא סבירא ליה ככל הכך תנאי
דלעיל אלא כרבנן סבירא ליה דתמן צסוף פרק קמא דסולין (דף סו.) גבי יום טוב שחל להיות צמנאמי שבת כיצד מבדילין בין קדש לחול^ט
כו' ואמרינן בגמרא היכא אמר לה להך צרכה בין קדש לקדש אמר רב יהודה צחתימה רב שישא צריה דרב אידי אמר צחתימה

והא מר לא שלש אמר^י. כולן ארבע: מעין חתימה. ולא ממנינא
הוא: ה"ג י"ט שחל להיות אחר השבת. דבעי למחתם המבדיל בין
קדוש לקדוש: ה"ג מ"ד מעין חתימתן סמוך לחתימתן צעי למימר
בין קדושת שבת לקדושת יום טוב כו': האמורות צמורה. כמו
הכך דלקמן: סדר הבדלות. היינו
שבת הבדלות ואף על גב דליכא
תמני בין יום^י השביעי לא קא
חשיב דמעין חתימה: וחוסס
צמרא צמראשית. צריך סודר צמראשית.
וכולוה הכך כתיבי ולהבדיל בין
הקדוש וצין החול וצין הטמא וצין
הטעורס (ויקרא י.) ויבדל אלהים בין
האור וצין השחך (צמראשית ה.) ויבדל
בין המים (סס:) וצין כהנים ללוים
כו'. מפרש להו לקמן. אבל הבדלה
דשבת לא כתיבי דמעין חתימה
קא חשיב ליה לקמן ולאו ממנינא:
מעין חתימה היא. דקאמר וחוסס
צמרא צמראשית והיא ליה בין
יום השביעי לששת ימי המעשה
מעין חתימה וצנצרי להו משעבה:
המבדיל

רשב"ם

והא מר לא שלש אמר ולא שבע
אמר. דארבעה אמר ומה ראית
אם לתפוש את המועד דייך צג'
ואם לרבות זאת היה לך לומר כל
שבת: איצנא. צלמית: מעין חתימה.
ולאו ממנינא הוא: חתימה. סוף
הצרכה חותם צנצין: פתיחתן.
המתלמן: ומאי צניייהו. דהא
צרכת הבדלה מעין פתיחתן ומעין
חתימתן איכא וכן רוב צרכות:
יום טוב שחל להיות אחר השבת.
דבעי למחתם בין קדוש לקדוש:
הכי גרסי' מאן דאמר מעין חתימתן
סמוך לחתימתן צעי למימר בין
קדושת שבת לקדושת יום טוב
הבדלה. והכי עבדינן לאפוקי נפשינן
מפלוגתא: אבל לא צמנאמי יום
יום טוב שחל להיות אחר השבת.
נכנס אין דרך ללוות האפרכוס
שהכל נמשכין אחר המלך: הריגל
שבין צנן: אומר אחס. קשיא
לר' אלעזר דלמך לא יפחות משלש:
הכי גרסינן סמאי הוא דאמר רבי
יוחנן צנן של קדושים שהוא תנא:
ונהגו העם. תנאים שהיו צימיו
נחלקו עליו ועושין העם על פיהן
הרי תנא אחר: ר' מנחם צר רבי
סמאי. ואמרינן צמסכת ע"ג
פרק ר' שמעאל (דף ג.) אמאי קרי ליה
צנן של קדושים משום דלא אסתכל
צמנאמי דזוזא: ולית הלכתא צמנאמי.
גמרא קאמר ליה: האמורות צמורה.
כגון הכך דלקמן: סדר הבדלות.
היינו שבת הבדלות אע"ג דליכא
שמונה בין יום השביעי לששת ימי
המעשה לא חשיב דמעין חתימה היא:
(י) וחוסס צמרא צמראשית. צריך סודר
צמראשית צמנאמי שבת המתחיל הקצ"ה

לסדר מעשה צמראשית. וכולוה הכך כתיבי וצנצין הטמא וצין הטעורס) ויבדל אלהים בין האור וצין השחך^ז ויבדל בין
המים וגומר^ח ואבדיל אתכם מן העמים (ויקרא כ.). אבל הבדלה דשבת לא כתיבא דמעין חתימה חשיבא לקמן ולאו ממנינא הוה והאי דלא חשיב לה
לצסוף משום דלגבי שלש קתני לה דכי לא עבד אלא שלש הבדלות קאמר לה סמוך לחתימה: בין יום אדרבה. לקמן מסמי לה מברייתא:
בין כהנים וליום וישראלים גרסינן. ולקמן מפרש ליה: מקדש ישראל. מכל עולמו שיער לא קדש אלא ישראל ולפי פירוש זה שייכא חתימה
זו צמנאמי שבת: מעין חתימה היא. דקאמרת וחותם צמרא צמרא והיא לה בין יום השביעי לששת ימי המעשה מעין חתימה וצנצרו להו
משעבה: רב אמר מקדש ישראל. כר' יוסי צר' יהודה: ושמואל אמר המבדיל בין קדש לחול. שמואל לא סבירא ליה ככל הכך תנאי
דלעיל אלא כרבנן סבירא ליה דתמן צסוף פרק קמא דסולין (דף סו.) גבי יום טוב שחל להיות צמנאמי שבת כיצד מבדילין בין קדש לחול^ט
כו' ואמרינן בגמרא היכא אמר לה להך צרכה בין קדש לקדש אמר רב יהודה צחתימה רב שישא צריה דרב אידי אמר צחתימה

(א) [מוספתא דצרכות פ"ה
ה"ב, ג' ע"ז דף ג.
(ג) [לפני הרשעים לא היה
הניכסא קר ואמאי וכו' עד
דוחא, (ד) [ליל אחר ד"ה
צין כהנים, (ה) [ויקרא י.
(ו) [צמראשית א, (ז) [סס,
(ח) [לקדוש צמנאמי, (ט) [ועי'
מוספות ע"ז ג. ד"ה ה"ג,

תורה אור השלם

1. צעת יהודה הבדיל י'
את שבט הלוי לשאת
את ארון ברית י' לעמד
לפני י' לשרתו ולקדש
בשמו עד היום הזה:
דברים י ח
2. בני עמרם אהרן
ומשה ויבדל אהרן
לקדשו קדש קדשים
הוא ובניו עד עולם
להקטיר לפני י' לשרתו
ולקדש בשמו עד עולם:
דברי הימים א כג י

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמרי מעין
פתיחתן סמוך לחתימתו
כל"ל וכן בכל העמוד:
(ב) רש"י ד"ה והא מר
לא שלש אמר כי דארבע
איכא סמ"ד ופחת סוף
נמחק:

מוסף תוספות

א. וא"ת מאי קשיא, הא
לא אמרינן אלא דלא
יפחות משלש הא ויתר
משלש ועד ד' מצי אמר.
וי"ל וגר'. תוס' ר"פ.
ב. אחר בין קדושת שבת
לקדושת יו"ט הבדלה.
תוס' ה"ל"ג. ג. ולא על
אביו ואמר. תוס' ע"ז ג.
ד. משום דלא איסתכל
בצורתא דזוזא. שם.
ה. [ודייך שבת
בקדושת ישראל. תוס'
ה"ל"ג.